

(א) [מוס' פ"ב ע"ד ע"ט],
(ב) [זבחים ב: געין סו,
דברים מה, א] געין סו,
(ג) ב"ב קל"ג, כריתות כד;
(ד) ב"מ פ"א: גור, וכן להלן,
(ה) ב"מ פ"א: דמשומד,
(ו) ב"מ פ"א: י"ה"ר וששמה,
(ז) ב"מ פ"ב כולא]



הגהות הב"ח

(א) הוב' ד"ה מקום וכו'
בשמיטה וצוריקה דהני
הוא דבתיבי וקשה:



מוסף רש"י

רצה לשחק בה. הוולא
ולא אמר מנו (גיטין סו),
אם מעצמו נפל הרי זה
גט. דלעוה ממיליה היתה
לכך וסופו הוכיח והיה
ליה כמפסוק ומקום (סו),
מעשה לסתור. רישא
מנא לא אמר כלום ואח"כ
מן חילוק בין מעצמו נפל
ובין דתמו הוה (סו),
הכרחב נסיו. שכי מרע
(כריתות כד). והיו בהן
עבדים ומתוך כך הוה
שאינו רוצה לזון העבדים,
לפילוי למ"ד יכול הרב
לומר לעד עשה עמי ואיני
וקר, אפילו הכי לא נמא
ליה לעשות ק (רשב"ם)
ב"ב קל"ח. רבו שני.
מקבל ממה (סו). ארבלין
בתרומה. מהמת השני,
דודל קנה, וכתיב וכן כי
יקנה נפש קנין כספו הוא
יאלץ בו (סו). וכו' בהן
יורשין. כלומר רשעין או
יורשין שלו (סו). הוכיח
סופו על תחילתו. שלא
מתרה במחילה (כריתות
כד). הוכיח סופו שזוהו על
השמיטה שמתחלה, דלא
מתרה במתנה, אלא להכי
שחק דגנלי הוא לזוהו כל
זמן שלא הגיע ממנה לזו
(רשב"ם סו).

מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אלא בשתי עבודות. פירש בקונטרס בשמיטה וצוריקה (א) דכתיב וקשה לריצ"א דצוריקה דם לעבודת כוכבים לא מיתסר זכר כדמוכח לקמן גבי הנהו טייעי דיהיב דיכרי לטבחי ישראל ואמרי להו דמא ומרצא לדידן וצירא לדידכו ומסיק דכשרה דהלכה כרבי יוסי דזה ממש וזה עובד לא אמרינן וזמנה שזרקו דם לעבודת כוכבים אחרי כן לא חיישינן עוד תניא צדקא דתוספתא א"ס משמטה זרק דם לעבודת כוכבים והקטיר חלצה לעבודת כוכבים זה היה מעשה בקיסרי ולא אמרו זה לא איסור ולא היתר והיינו משום שהוכיח סופו על תמלתו כדפסקהו אצל צוריקה מיהא לא מיתסרא וז"ל נהי דזהמנה לא מיתסרא דם מיהא איתסר:

עד כאן לא קא שרו רבנן אלא ד"א שמעינן דחשיב. וללישנא בתרא דלעיל ע"כ לא שרו רבנן אלא זמנה ממש וזה עובד אצל הכא אומה עמנו ששחט זרק אחרי כן דם לעבודת כוכבים: **א"ס** היה רבו שני בהן **אוב"ב בתרומה.** בפרק המביא א"ס תלוי (כריתות דף כד): מפרש דקסברי רבנן המפקינן עבדו יאל לחירות וקרינן גט שחרור ומעוכב גט שחרור אולכ בתרומה: **ב"י** לא אתי צ"דיה **אמאי אצווה.** הא דבעי צפ"ק דצ"מ (דף ו). תקפה אחד צפנינו מהו ומוקי בשחק ולנסוף אוה שפיר בעי צין לר"ש צין לרבנן דהאי טעמא כי לא אתי לדיה אמאי אצווה לא שייך התם ואיכא טעמא אחרונה התם דקסבר אמאי אצווה הא קא חזו ליה רבנן: **רישך** והר. אפילו למ"ד מעות צעוד כוכבים קונות הכא לא סמכא דעמיה כיון דמני מדמי ליה ואי אלמא הוא אסור מדרבנן ואפילו למ"ד צפ" שני דצבורות (דף יג.) דמשיכה צעוד כוכבי קונה ולא מעות: הא

לענין עבודת כוכבים שאין מחשבה פוסלת בהן צד' עבודות אלא בשנים בשמיטה וצוריקה דהני הוא דכתיבן (שמות כב) וזבח לאלהים יחרם כל אסך נסכיהם מדם (מהלים טו) אצל קבלה והולכה לא כתיב זהו והקטרה אע"ג דשייכא בעבודת כוכבים מיהו לאו עבודה היא לאפסודי בהמה משום הקטר חלצה לעבודת כוכבים היכא דלא נשחטה ולא מרק דמה לעבודת כוכבים דהא אפילו צפניס לא מפסיל קרבן א"ס חישב על אכילת זכר בשעת הקטר חלצים: **ואח"כ חישב עליה.** לזרוק דמה או להקטיר חלצה: **משום כבוד דרבנן.** דאמרי לא אמרינן סתם מחשבת עובד כוכבים (א) לעבודת כוכבים והאי נמי אף על גב דא"גלאי מילתא דמורו"י הוא לא אמרינן מסתמא כי שחטה צרישא להכי שחטה דסתם מחשבת לעבודת כוכבים לא אמרינן: **אלא דלא שמעינא דחשיב.** לא בתמלה ולא בסוף: **אלא גבי עובד כוכבים.** דשעת שמיטה בחוקת עובד כוכבים הוה: **אצל ישראל.** כיון דהוי בחוקתו בשעת שמיטה: **הוכיח סופו לא אמרינן.** דלמלא אחר השמיטה נכנס צו י"ה"ר והמיר דמו"י: **דרש"ג.** דלמר הוכיח סופו על תמלתו: **הכריח שאמר כתבו גט לאשתי.** ולא אמר כתבו ותנו והלך לו: **רצה לשחק בה.** שלא תפסיר צו לתת לה גט לפטורה מיבס א"ס ימות והפליגה דבבב"ס ואין אלו נעשין שלוחו לגרש דהא לא אמר מנו. להכי נקט צריח דלילו מסוקן קיימא לן הלכה כר"ש שזורי דלמר כותבין ונותנין דתנן (גיטין דף סה): **צדאשונה** היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי אע"פ שלא אמר תנו הרי אלו כותבים ונותנים שמפני שהיה צהול על מיתתו לא הספיק לגמור דצריח וזוהו לומר אף המפרש והיוצא צריח ר"ש שזורי אומר אף המסוקן וא"ר חננאל הלכה כר"ש שזורי: **ונפל ומס.** וכבר כתבו ונתנו העדים גט לאשתו: **א"ס מעצמו נפל.** ודאי מתחלה היה דעתו לעלות ולפול וה"ל צהול כמסוקן: **מעשה לפסו.** הא אמרת רישא רצה לשחק בה ולא נתם חילוק דבדר: **ודילמא שאני הסס דקאמר.** צרישא כתבו ואיכא קלת הוכחה בתמלה ונפילתו גלווי מילתא בעלמא הוא דהאי דלמר צרישא כתבו ע"מ ליתן קאמר: **ואמר הלכ.** זה שניתנו לו: **אי אפשי.** אין רצוני: **א"ס היה רצו שני כהן.** זה האומר אי אפשי בהן על כרחו שלו הן ויאלכו בתרומה ולקמיה פריך ואפילו עומד וזווח: **כבר זכו בהן יורשי ראשון.** שהוא ישראל: **אפילו עומד וזווח.** בתמיה והיכן מצינו

מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אלא בשתי עבודות אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט תניא כוותיה דרבי יוחנן (א) השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלצה לעבודת כוכבים הרי אלו זבחי מתים בשחטה ואח"כ חישב עליה זה היה מעשה בקיסרי ולא אמרו בה לא איסור ולא היתר אמר רב חסדא לא אמרו בה איסור משום כבודן דרבנן לא היתר משום כבודו דרבי אליעזר ממאי דלמא עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא שמעינא דחשיב אבל הכא דשמעינא דחשיב הוכיח סופו על תחלתו אי נמי ע"כ לא קאמר ר"א התם אלא גבי עובד כוכבים דסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים אבל ישראל הוכיח סופו על תחלתו לא אמרינן אלא אמר רב שיזבי לא אמרו בה היתר משום כבודו דרשב"ג הי רשב"ג אילימא רשב"ג דגיטין (א) דתנן בהריבא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לגג ונפל ומת אמר רשב"ג יאם מעצמו נפל ה"ו גט ואם הרוח דחתו אינו גט והיונין בה מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני אם הוכיח סופו על תחלתו ה"ו גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לגג ונפל ומת אמר רשב"ג אם מעצמו נפל ה"ו גט ואם הרוח דחתו אינו גט ודלמא שאני התם דקאמר כתבו אלא אמר רבינא משום כבודו דרשב"ג דהכא (א) דתניא ה"הכותב נכסיו לאחרים והיו בהן עבדים ואמר הלה אי אפשי בהן אם היה רבו שני בהן הרי אלו אובלין בתרומה רבן שמעון בן גמליאל

מקבל מתנה בעל כרחו: **בשוק.** וקבל השטר: **שזיכה לו ע"י אחר.** שמסר שטר המתנה לאחר צפניו ואמר לו זכה בשטר זה לשם פלוני: **כרבי יוסי.** דאין הכל הולך אלא אחר השוחט ואפילו שמעינא דחשיב לא פסיל: **טייעי.** ישמעאלים ואינן אובלין אלא זכר שחטה ואפילו היא מתה מאליה שחט אומה לאוכלה וכן דרכן: **דיכרי.** אייליס: **דמא ומרצא לדידן.** לעבודת כוכבים דמתוך שהיו טרודים בעסקיהן היו נותנין לטבחי ישראל לשחוט ולהפשיט: **כרבי יוסי.** ומוותרין: **לר"א.** דלמר מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים פוסלת שמיטת ישראל אפילו אין לו זה אלא דבר מועט: **יהיב ליה.** עובד כוכבים זוזא לטבח ישראל צבילי זכר ואמר לו כשתשחוט בהמתך תן לי צדיק זה זכר מי מיתסר כו"י (א) בהמה צבכי מי אמרינן כי אמר רבי אליעזר היכא דהואי בהמה צבשפות מכי זבונה מעיקרא או שהיתה כולה של עובד כוכבים ונתנה ליה ישראל כד שיה אצל כי האי גוונא לא או דלמא לא שחט: **אי איניש אלמא.** האי עובד כוכבים ולא מני האי ישראל לדחוייה א"ס היה רוצה להחזיר לו דינר שלו אישעתה דקנייה גמורה היא: **ואי לא מצי א"ל רישך והר.** הרי ראשך והרי הר הכה זה על זה או קבל דינר שלך וכיון דמני לדחויי ואשתכח דכי שחט ישראל לאו אדעתא דעובד כוכבים קשחט ואינו נעשה שלוחו על כרחו דמימר אמר האי ישראל אי צבינא מהדרנא ליה זויה הילכך שריא וחי צעי יהיב ליה ואע"ג דק"ל (בכורות דף יג.) מעות העובד כוכבים קונות ויש לו חלק בה מיהו ישראל כי שחט מסלק ליה לעובד כוכבים ואינו נעשה שלוחו דא"ל לא לעויתי שיתמךין אצל צדיק אלמא על כרחו שחטה אף צביליו היא ועובד כוכבים מחשב עליה: **בתנ"י** לשם ימים. שעשה הם עבודת כוכבים: **שנים**

(א) נראה דצ"ל ששחטה סתם בלא מחשבה.

השוחרט פרק שני חולין

מ.

עין משפט נר מצוה

קלו א מיי פ"ב מהל' שחיטה הלכה כח סגמ עשין סב טו"ש"ע י"ד סי' ה סעיף ג:
קלו ב ג מיי שם הל' ד סגמ שם טו"ש"ע י"ד סי' ה סעיף ה' ו:
קלו ד ה מיי פ"ד מהל' שגגות הל' א ופ"ח מהל' ע"ז הל' א ע"י כהנים וכו' טו"ש"ע י"ד סי' קמה סעיף ט'

שיטה מקובצת

א לא משום נעדר שששאן עבודת כוכבים ולא משום מוקצה שהקצין לתקורות עבודת כוכבים: ב (וליתסרא) [מיתסרין] והיא סימן אחד: ג דלא מיקרי אלוה משום דגלי רחמנא אבד תאבדון אי נמי הר מיקרי אלוה הי"פ אלהיהם שעל: ד אע"ג דגלי רחמנא אבד תאבדון אי נמי הר מיקרי אלוה משום דגלי רחמנא: ה שם תלושים והם המלאכים: ו וי"ל דהתם מיידי כשעובדין אף את הצפורי: ז ורבנן נמי אי לאו קרא דלא תחמוד הו שרו מהאי עמבא: ח אגביותו הווי כעבד עצמו: ט והיינו טעמא דכיון דאשמעינן:

רבינו גרשום

אין שוחט לא לתוך ימים. כלומר משום ע"ז דאמרין (א) לאיסורא דימא קא שחטי אבל שוחט הוא לתוך אונן של מים כדבעינן לפרושי: הרי אלו זבחי מתים. כלומר ואסור אפי' בהנאה: הא דאמר לגדא. כלומר לשר של הר ודאי הרי אלו זבחי מתים: אשוחטי חוץ לא ליחייב מחתך בעפר. כלומר הכי סברין חטאת בהמה דאינה ניהרת אלא אי בשנים אי ברוב שנים ואי אמרת כיון דשחט בה סימן אחד אסרה אשוחטי חוץ ב' כלומר דלא חשוב חטאת ולא יהא חייב אשוחטי חוץ דבסיני אחד אין מתקבל בפנים:

א נראה דל"ל לאסרה וי"ל שר של ים ועשין פ"ב (דף מ"א ע"ב) שנקיה אסריה לנזן ופירש"י שר של ים כמו אסריה דעניומא.

הא דאמר ר' יהודה שאינו נעשה עזרת כוכבים כדפירש בקונטרס וכו' דלא חשיב אלוה לאסור התקריבנו מכל מקום עובדו כסיף דתניא צפרק כל הללמים (ע"ז דף מו.) הנכרים העובדים את ההרים הם מותרים ועובדיהם כסיף ואמרין נמי צפרק ארבע מיטות (סנהדרין דף סא.) מידי דהוה אמשתחוה להר דהר מותר ועובדו כסיף ואין לתמוה דכיון דלא מיקרי אלוה אמאי עובדו כסיף דדוקא לענין איבוד קאמר קרא דלא מיקרי אלוה ודכתיב (דברים יב) צרישיה דקרא אד תאבדון וא"כ הי"פ אלהיהם שעל ההרים תאבדון ולא ההרים שהם אלהיהם ועובדים אותם תאבדון ומה שמקריבנו הר מותר היינו משום דגמרין מכלים דכתיב אד תאבדון וגו' ואמרין צפ' רבי ישמעאל (ע"ז דף נא:) כללים שנשמטו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר ואמר רחמנא דדוקא אלהיהם על ההרים ולא ההרים עצמן אלהיהם אי נמי מש"ה העובדו כסיף אע"ג דלא מיקרי אלוה וזהו שם מחובר הוא משום דגלי רחמנא צעודי מזלות דמתחייב כדכתיב (דברים ז) וראית את השמש וגו' ואף על פי שמחזירין בגלגל הרקיע והא דקמי הכא לשם חמה ולבנה דהוי זבחי מתים היינו לגדייהו שהם תלושים המלאכים המנהיגים אותם כדאמרין (א) במדרש

הא קרא דוראית את השמש וגו' בתלושים ומיידי ראייה מיניה דאע"ג דצעלי חיים לא מיתסרי משום עבודת כוכבים מכל מקום מיקרי אלוה ואסרי תקריב דידהו וא"ת ומ"ש תקריבנו הר מפני הר דפליגי זה תנאי צפרק כל הללמים (ע"ז דף מה.) דתנן ומה שעלין אסור דכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם רבי יוסי (י) אומר על ההרים אלהיהם ולא ההרים אלהיהם ואמר בגמרא דפליגי צפוי הר כהר וי"ל דהתם מיידי כשעובדים ו את הצפוי ואפ"ה שרי ליה לרבי יוסי הגלילי משום דאין עובדין אותו אלא לגב הר ובעיל לגביה דלא יהא טפל חמור מן העיקר ורבנן נמי אי לאו קרא ו הו שרו מהאי טעמא אי נמי רבנן אסרי משום שעובדים אותו וקרא אסמכתא צעלמא (י) וא"ת דמשמע בריש פרק כל האסורין (תמורה דף סח:) דצפוי צעלי חיים מותרים להדיט ומוקי לא תחמוד כסף וזהב עליהם צדכר שאין צו רוח חיים אצל צדכר שיש צו רוח חיים הואיל והוא מותר צפוי נמי מותר ואפילו לגבוה משמע התם דהוה שרי אי לאו דכתיב צו מן הבקר ואפילו מיידי כשאין עובדין אותו מ"ש מתקריב צעלי חיים לאסור וי"ל דצפוי שרי טפי דבעיל אצבייהו (י) דהוה כעובד עצמו דשרי לפי שהוא צ"מ ומיהו נראה דצפוי צ"ח אסור אפילו להדיט מדפריך התם טעמא דרבינוה קרא הא לא רבינוה קרא צפוי מותר והא דכתיב (דברים יב) ואצדתם את שמש מן המקום ההוא כל העשוי לשמש והשתא למה לי למידק (ט) טעמא דרבינוה קרא השתא נמי דרבינוה קרא תקשה ליה היאך מותר להדיט דקרא דמן הבקר לגבוה כתיב אלא ודאי אף להדיט אסור והיינו טעמא (ט) כיון דאשמעינן לאסורים לגבוה ומיקרי נעבד לכל הפחות לגבי גבוה צא הכתוב דלא תחמוד לאסור צפוי אפילו לא יחשב נעבד אלא לגבוה אע"ג דהר נמי חשוב נעבד לענין גבוה כדמוכח צפרק כל הללמים (ע"ז דף מו.) דהשתחוה להר אצביו אסורין למוצה מ"מ צפוי מותר דליפנין מכלים דלא מיתסרי כי היכי דליפנין תקריבנו מכלים כדפירשית ואין להאריך כאן ויתר: **רבוצה** לפני עבודת כוכבים. פירש בקונטרס לא מביעיה עומדת דכשהגביה והרביצה קנאה בהגבהה ונעשית שלו ואין נראה דכי יכילין להקדיש זה לפי שאינו שלו זה והוא לפי שאינו ברשותו כו' ולקמן (דף מה.) נמי דאמר רב נחמן אין אדם אוסר דבר שאינו שלו פריך ליה מהמנסך ומאי פריך מהמנסך והא מנסך מבי אגביהה קנייה כדאמר בהניקין (גיטין דף נב:) אלא ודאי צהי לא חשיב שלו ואינו קניו לו אלא להתחייב צאונסין אלא נראה דנקט רבוצה לרבותא דאף על גב דלא הרביצה ולא עשה בה מעשה גדול כל כך אסרה: **לפני עבודת כוכבים**. אין לפרש דוקא לפני עבודת כוכבים וכריי יהודה בן צבא דאמר לקמן (דף מה.) אין מנסכין יין אלא לפני עבודת כוכבים והוא הדין שאר עבודות הנראה דדוקא לענין ניסוך קאמר דכלל דוכתא דאירי בשוחט לא נקט לפני עבודת כוכבים ועוד דאמאי פריך בסמוך אשוחטי חוץ לא ליחייב דמתקן צעפר הוא התם בשלל שחט לפני עבודת כוכבים ולא מתסרא ומ"מ חייב העובד מידי דהוה אעובד להר אלא ודאי אע"פ שלא צפוי עובד כוכבים נמי מתסרא והא דנקט הכא לפני עבודת כוכבים אורחא דמלתא נקט א"י כיון דלפני עבודת כוכבים הוא מסתמא לשם עבודת כוכבים מתכוין אע"פ שלא פירש וכגון שהוא ישראל מומר והשתא מ"ל למימר דנקט רבוצה דלא מביעיה הרביצה לפני עבודת כוכבים דודאי לשם עבודת כוכבים מתכוין אלא אפי' רבוצה כבר כיון דשראל מומר הוא ושוחט לפני עבודת כוכבים מתכוין לעבודת כוכבים: **ב' הא דאמר ר' יוסי**. לא מיימי סייעתא מעולה אלא מהא דמיתסרא בהמת חבירו ע"י מעשה אכל דמיתסרא כמעשה וזמא אין יכול לדקדק דלמא עולה מעשה רבה קאמר כדאמר בסמוך והא דקאמר בסמוך ועולה מעשה כל דהו קאמר היינו משום דלרצ הוה לא מצי לפרושי מעשה רבה וא"כ על כרחך מעשה כל דהו קאמר דאי סימן אחד צעלי חיים הוה ליה לפרושי: **חייב** ש"ש חטאות. לא נחת למנינא דא"כ לימי ארבעה וכגון שהוא יו"כ אלא צהני אשמעינן חידוש דלענין שנת חייב אע"פ שלא תיקן אלא להוציא מידי אבד מן החי כדאמר בפסחים צפרק אלו דברים (דף עג.) וצחון לעבודת כוכבים הוי חידוש כדמוכח בשמעתא ו"ת ואמאי חייב משום שחוטין חוץ והא אינו מתקבל בפנים דחטאת העוף ליתא אלא ביחיד ואין קרבן יחיד קרבן צבאת וי"ל דכיון דאם זרק הוראה כדאשכחן צפ"ב דביצה (דף ק:) גבי כשני עזרת ששחטן שלא לשמן או שלא לזמנא יש לו להתחייב משום שחוטין חוץ דצפ' השוחט והמעלה (ומהם דף קט.) מרבינן מקרא לחייב צחון על כל הפסולין שאם עלו לא ירדו ואף על גב דאיתו ואת בנו צחון פטור משום מחוסר זמן (שבת לא חשיב מחוסר זמן דלין זה אלא משום דלין עשה דקרבן יחיד דומה לא מעשה לשבת:

שנים אוהוין. זה בראשו חוה צקמו: **לשם דבר כשר**. שחיטה סתם: **ג' זבחי מתים**. ליאסר בהנאה כיון תקריבנו עבודת כוכבים שאסורה כמת ומת אסור בהנאה דנפקא לן במסכת ע"ז (דף כט:): מותמת שם מרים וגמר שם שם מעגלה ערופה: **מיאל ושישול קטן**. כלומר לשם גדול שכלל הבריות או לשם קטן שצרכין: **שישול**. מולעת: **דאמר לשם הר**. הר אינו נעשה עבודת כוכבים דכתיב (א) אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם על ההרים צמס' ע"ז (דף מה:) הלכך לשמן לא מיקריא זבחי מתים ומיהו פסולה מלאכול משום דמייא לשחיטת עבודת כוכבים מיתלפא זה וכדמתן לקמן (דף מה:) השוחט לשם ניר וניד שחיטתו פסולה משום דמייא לשוחט קדשים צחון: **לגדא דהר**. למלאך הממונה על ההרים: **דומיא דמיכאל**. דלא מחובר הוא. וצעלי חיים אף על גב דלא מיתסרי משום עבודת כוכבים כדקיימא לן בתמורה (דף קט:). מדאסר רחמנא נעבד לגבוה מכלל דלהדיט שרי מיהו אלהים מקרו כדכתיב (שמות ח) הן נוצח את תועבת מזריים וכתיב (דברים ז) וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים וכל צבא השמים: **הימה כהמת חבירו**. לא מביעיה שלו דמיתסרא משום עבודת כוכבים כשחיטת סימן אחד. דאע"ג דצעלי חיים אין נאסרים להדיט לא משום נעבד אשעשאו עבודת כוכבים ולא משום מוקצה שהקני לתקריבנו עבודת כוכבים כדקיימא לן בתמורה (דף קט:). מדאסרין קרא למיתסריהו לגבוה דתניא (צ"ב מ:) מן הבקר ויקרא א] להוציא את הנעבד ומן האלן [שם] להוציא את המוקצה מכלל דלהדיט שרי מיהו כי עבד מעשה צופייהו מיתסרי כדאמרין צפרק רבי ישמעאל (ע"ז דף נד:): אע"פ שאמרו המשתחוה לקרקע עולם לא אסרה חפר זה צורות ושיחין ומערות והשתחוה להן אסרין והכא נמי אע"ג דלכתי צעלי חיים ניהו זומיתסרי. והאי סימן אחד לאו דוקא דה"ה לחיי סימן. ובהמת חבירו נמי אע"ג דפשיטא לן דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו [ביתמא פג:] אשמעינן רב הוה לאסר לה כמעשה כל דהו: **רבוצה**. לא מביעיה עומדת דכשהגביה והרביצה קנאה בהגבהה ונעשית שלו אלא אע"ג דרבוצה ולא קנאה אסר לה כמעשה: **המשחוח כהמת חבירו לא אסרה**. אפילו למוצה משום נעבד: **עשה בה מעשה אסרה**. אף להדיט. וטעמא ילין במסכת ע"ז (דף נב:) מכל הכלים אשר הזניח המלך אחז במלכותו כמעלו הכנו [ד"ה כט] ואמר מר מאי הכנו שגזמו לאסרי בהנאה ואף על גב דלאו דידה הו שהיו כלי שרת: **שוחט חטאת**. לקמיה [ע"ב] מפרש מאי שנה חטאת דנקט: **שלא חטאות**. בשוגג משום שנת ומשום שוחט קדשים צחון ומשום עבודת כוכבים ששלשתן צכרת. ומשום מקלקל לא מיתסר צצבת שהרי מתקנה הוא אכל בני נח שאבד מן החי אסור להם [סנהדרין נ: וחסותא כי שחטי להם] צעלים דבר שאינו שלו הו דשל גבוה הו:

מחמך להדיט אסור והיינו טעמא (ט) כיון דאשמעינן לאסורים לגבוה ומיקרי נעבד לכל הפחות לגבי גבוה צא הכתוב דלא תחמוד לאסור צפוי אפילו לא יחשב נעבד אלא לגבוה אע"ג דהר נמי חשוב נעבד לענין גבוה כדמוכח צפרק כל הללמים (ע"ז דף מו.) דהשתחוה להר אצביו אסורין למוצה מ"מ צפוי מותר דליפנין מכלים דלא מיתסרי כי היכי דליפנין תקריבנו מכלים כדפירשית ואין להאריך כאן ויתר: **רבוצה** לפני עבודת כוכבים. פירש בקונטרס לא מביעיה עומדת דכשהגביה והרביצה קנאה בהגבהה ונעשית שלו ואין נראה דכי יכילין להקדיש זה לפי שאינו שלו זה והוא לפי שאינו ברשותו כו' ולקמן (דף מה.) נמי דאמר רב נחמן אין אדם אוסר דבר שאינו שלו פריך ליה מהמנסך ומאי פריך מהמנסך והא מנסך מבי אגביהה קנייה כדאמר בהניקין (גיטין דף נב:) אלא ודאי צהי לא חשיב שלו ואינו קניו לו אלא להתחייב צאונסין אלא נראה דנקט רבוצה לרבותא דאף על גב דלא הרביצה ולא עשה בה מעשה גדול כל כך אסרה: **לפני עבודת כוכבים**. אין לפרש דוקא לפני עבודת כוכבים וכריי יהודה בן צבא דאמר לקמן (דף מה.) אין מנסכין יין אלא לפני עבודת כוכבים והוא הדין שאר עבודות הנראה דדוקא לענין ניסוך קאמר דכלל דוכתא דאירי בשוחט לא נקט לפני עבודת כוכבים ועוד דאמאי פריך בסמוך אשוחטי חוץ לא ליחייב דמתקן צעפר הוא התם בשלל שחט לפני עבודת כוכבים ולא מתסרא ומ"מ חייב העובד מידי דהוה אעובד להר אלא ודאי אע"פ שלא צפוי עובד כוכבים נמי מתסרא והא דנקט הכא לפני עבודת כוכבים אורחא דמלתא נקט א"י כיון דלפני עבודת כוכבים הוא מסתמא לשם עבודת כוכבים מתכוין אע"פ שלא פירש וכגון שהוא ישראל מומר והשתא מ"ל למימר דנקט רבוצה דלא מביעיה הרביצה לפני עבודת כוכבים דודאי לשם עבודת כוכבים מתכוין אלא אפי' רבוצה כבר כיון דשראל מומר הוא ושוחט לפני עבודת כוכבים מתכוין לעבודת כוכבים: **ב' הא דאמר ר' יוסי**. לא מיימי סייעתא מעולה אלא מהא דמיתסרא בהמת חבירו ע"י מעשה אכל דמיתסרא כמעשה וזמא אין יכול לדקדק דלמא עולה מעשה רבה קאמר כדאמר בסמוך והא דקאמר בסמוך ועולה מעשה כל דהו קאמר היינו משום דלרצ הוה לא מצי לפרושי מעשה רבה וא"כ על כרחך מעשה כל דהו קאמר דאי סימן אחד צעלי חיים הוה ליה לפרושי: **חייב** ש"ש חטאות. לא נחת למנינא דא"כ לימי ארבעה וכגון שהוא יו"כ אלא צהני אשמעינן חידוש דלענין שנת חייב אע"פ שלא תיקן אלא להוציא מידי אבד מן החי כדאמר בפסחים צפרק אלו דברים (דף עג.) וצחון לעבודת כוכבים הוי חידוש כדמוכח בשמעתא ו"ת ואמאי חייב משום שחוטין חוץ והא אינו מתקבל בפנים דחטאת העוף ליתא אלא ביחיד ואין קרבן יחיד קרבן צבאת וי"ל דכיון דאם זרק הוראה כדאשכחן צפ"ב דביצה (דף ק:) גבי כשני עזרת ששחטן שלא לשמן או שלא לזמנא יש לו להתחייב משום שחוטין חוץ דצפ' השוחט והמעלה (ומהם דף קט.) מרבינן מקרא לחייב צחון על כל הפסולין שאם עלו לא ירדו ואף על גב דאיתו ואת בנו צחון פטור משום מחוסר זמן (שבת לא חשיב מחוסר זמן דלין זה אלא משום דלין עשה דקרבן יחיד דומה לא מעשה לשבת:

(א) [לקמן מה.], (ב) ע"ז מז: [ומסכתא פ"ב ה"א], (ג) ע"ז (ד) גס זה שם, (ה) פסחים ע"ב, (ו) [דברים יב, א] [נה יעבדן], (ז) ג'יל במדרש רבה קהלת בפסוק ורחם השמש אתה שמונה מלאכים מנהיגים את החמה] נראה דילקוט שמעוני קהלת א רמז מתקין, (ט) עין ר"מ, (י) ע"י קונית הגמ' דשם כי דברי המוס' כאלן י"ע ועין מוס' ד"ה ת"ל, (כ) ע"י מהרש"ק כפר תפארת שמואל בזה הדיבור, (ל) [בדליתא לקמן ע"א].

הגהות הב"ח

(א) גמ' לשם אחד נבנות לשום ימים לשם הרות: (ב) תוס' ד"ה הא דאמר וכו' ר' יוסי הגלילי אומר אלהיהם על ההרים ולא ההרים:

מוסף רש"י

אחד לשם אחד מכל אלו. אפילו כהמה דלאו דידהי אלא דליקן שחטו לשם דבר כשר [קטן (א)]. לשום הרים. לר' הממונה על ההרים (ע"ז גמ.) כיון ששחט בה סימן אחד. לעבודת כוכבים (דף טג.).

א) לעיל מ... ב) גיטין נב: א ע"ז נט: ד) [כס"א]: משומד, וכן להלן, ט) וכן הגירסא במשנה שמשניות וכן אמת בהר"ש אבל בערוך ערך אגן ג' גירסא אגן פי' ספל משון וחס' דגמטא וכן גירסא הר"ף והרמב"ם וע"י כסף משה, ו) [ומה לו], ז) כס"א: משומד, וכן להלן, ח) כס"א: בגו, ט) [דברים ו], י) כס"א: המינין, יא) כס"א: משומד, כס"א: כס"א: משומד, וכן להלן, ט) כס"א: משומד, וכן להלן,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ובשוק בו' ופירו' בירושלמי. פי"ע דלכאס הלכה א:

מוסף רש"י

ב' אוחזין בסכין. זה כדלפי זה בקטו [ועיל]. המטמא. טהרות של חצרו כגון מרומה [גישין נב:]. והמדמע. מרומה בחולין של חצרו ומפסדו שאסורו לר"ס וצריך למנוע להכניס חול [שם]. מתירין אותו. בהנאה ע"ז [טו:]. לא לתוך ימים. דלא לימרו לשר על יס הוא שחט [דע"ל יב:]. ולא לתוך כלים. דלא לימרו האיל ומקבל את הדם, לוריק לעבודת כוכבים הוא צריך [שם].

השוחרט פרק שני חולין

מ"א.

עין משפט נר מצוה

קמ"א א מ"י פ"ב מהל' שחיטה ה"ל כ"א סמג עשין סג טו"ש"ע י"ד סי' ה סעיף ג: קמ"ב ב מ"י פ"ז מהל' חובל ומזיק הלכה כ' ג סמג עשין ע טו"ש"ע ח"מ סי' שפה סעיף א: קמ"ג ג מ"י שם הל' ו טו"ש"ע סס סעיף ג: קמ"ד ד מ"י פ"ג מהל' מאכלות אסורות סמג לאוין קמח טו"ש"ע י"ד סי' קלב סעיף א: קמ"ה ה (מ"י פ"ב מהל' שחיטה) ג"מ פ"ז מהל' חובל ומזיק ה"ל ו סמג עשין סג טו"ש"ע י"ד סי' ד סעיף ד וסי' קמח סעיף ח: קמ"ו ו מ"י פ"ג מהל' שחיטה ה"ל כ"א ופ"ח מהל' ע"ז הל' א ופ"ז מהל' חובל ה"ל ו סמג עשין סג טו"ש"ע י"ד שם וטו"ש"ע ח"מ סי' שפה סעיף ג: קמ"ז ז ח ט מ"י פ"ז מהל' חובל ה"ל ו סמג עשין ע טו"ש"ע סס: קמ"ח ח מ"י פ"ב מהל' שחיטה ה"ל א סמג עשין סג טו"ש"ע י"ד סי' יא סעיף ג: קמ"ט ט מ"י שם הל' ו טו"ש"ע סס סעיף ד: קנ ל מ"י שם הל' ה ו סמג עשין סג טו"ש"ע י"ד סי' יב סעיף א:

כיון דקניא ליה לכפרה בדידיה דמ"א. והא דפרין צפרק צתרא דזבחים (דף ק"ד). מוקצה ועצב אינו שלו הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ומוקי לה צקדשים קלים היינו כרז הונא דלעיל דלהני אמוראי דהכא ממוקמא אף צחטאת דכדידיה דמ"א: ת"א שמע ב' אוחזין בסכין ושוחטין בו'. משמע הכא דרז הונא ועולא דלעיל (דף מ). אסרי אף להדיטו דהך דשניס אוחזין וההיא דר' יהודה בן צמירא ורבנן דצמנוך איירי אף להדיטו ומשמע דלדידהו ניחא והשמתא הא דמיימי ראייה צפרק רבי ישמעאל (ע"ז דף נד:). מכלים שהניח המלך אחו דלמר מר הכנוס שגמוס והקדישו אחרים תחתם היו אסור אף להדיטו ומימיה דהתם לעיל בההוא פירקא (דף נג:). צעי מיניה ר' יוסי בן שאול מרזבי כלים ששמתשו בהן צבית חוניו מהו ששמתשו בהן צבהמ"ק אליבא דמ"ד עבודת כוכבים הוא לא תיבעי לך דהשתא להדיטו אסירי כו' ומסין לאסורין דרשי ליה מקרא דהכנוס שגמוס ומה ראייה היא התם אסירי אף להדיטו כלים שהניח אחו והנך צבית חוניו שרו להדיטו למ"ד [לעבודת כוכבים הוא וי"ל דקרא דכל הכלים ודאי איירי לגבוה ומיימי מיניה ראייה לעולא דכיון דאסירי אע"פ שלא עשה בהן אחו שום שניי אלא ששמתשו בהן לעבודת כוכבים א"כ היכא דעבדי מעשה גמור שמתמיל לשחוט בהמהמה אית לן למימר דאסור אפילו להדיטו: ת"ש המטמא והמדמע והמנסך בו'. למ"ד דהניזקין (גיטין דף נב:). מנסך ממש פריך וא"ת ומאי קא משני דאית ליה שותפות בגוה הא אמר התם למ"ד דמנסך ממש לא צעי למימר מערב משום דהיינו מדמע וכיון דאוקמייה דאית ליה שותפות בגוה ולא נאסר חלק חצירו אלא משום שמערב בשלו וא"כ הא אכתי היינו מדמע וי"ל דמכל מקום קמ"ל דאף על גב דחייב מיתה לא אמרינן קס ליה דצדכה מיניה כדאמרינן התם וא"ל לא תנא מדמע הוה אמרינן דצדכר מועט לא מייחייב: לאו ב"א במינך שתאסר ייני לאונסי. תימה דמשמע הכא דר' יהודה בן צמירא שרי לזבויי לכל עובד כוכבים שירצה מטעם דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו וצמנ' ע"ז פ' ר' ישמעאל (דף נט: ושם ד"ה אמר) משמע דלא שרי לזבויי אלא לההוא עובד כוכבים דנסכיה דמיניה מיימי ראייה אהא דקאמר התם האני עובד כוכבים דנסכיה לחמריה דישראל אע"ג דאסור בהנאה למשקל דמי מההוא עובד כוכבים דנסכיה בן דמקל' קלייה וי"ל דהכי מיימי התם כיון דר' יהודה בן צמירא שרי לזבוייה לכל עובד כוכבים שירצה לרבנן נמי דפליגי עליה שרי לזבוייה לההוא עובד כוכבים דנסכיה: בישראל מומר. פי' צקונטרס דה"ה דהוה מצי לאוקומי דאית ליה שותפות בגוה כדאוקי' לעיל וקשה דא"כ אמאי חזר והקשה קושיות שכבר תירן אלא נראה דאף על גב דאית ליה שותפות בגוה אכתי איכא למימר לזעוריה קמייתין: ה"בא נמי בישראל מומר. להנך אמוראי הוה מצי למימר דהניזקין (גיטין דף נב:). מנסך היינו שגגע צו: אין שוחטין לתוך הגומא. אומר רבינו תם דהיינו גומא נקיה דנראה כמקבל דם לעבודת כוכבים וקשה דאם כן בלא עושה לו מקום חוץ לגומא [איכא תקנה לנקר חלרו ולפיכך טוב ליהרר מלשחוט אפילו לתוך גומא שאינה נקיה: ובשוק לא יעשה כן. אע"ג דאמר רב (שבת דף סד:). כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור היינו כמו שזכרנו בהמה אבל לא כנגד העם שאם היו רואים אותו עושה כן צניעה היה שם חשד כמו שזכרנו אבל כאלו הרואה שעושה צביתו אומר לנקר חלרו הוא עושה [ומייהו צירושלמי יש דהך משנה פליג. אדרב מההיא ונראה שאין הש"ס שלנו סובר כן מדלל דהקשה ממתניתין לרב כמו שהקשה מווג שצלואר ומשני תנאי היא צפרק במה אשה (שם דף סד:). וכל הנזה דפריך לרב צפ"ק דמסקת ע"ז (דף יב:). מי שנתפזרו לו מעותיו לפני עבודת כוכבים ויש לו קוץ דרגלו ומשני להו קאמר צירושלמי דפליגי אדרב והא דאמר צפרק אע"פ (מכובות דף ס:). לינור שעלו צו צקדשים צבצת ממעכו דרגלו צניעה צבצת ואינו חושש בההוא נמי מודה רב דלא שייך שם חשד דהא מדאורייתא שרי למעכו לכתחלה צבצת:

אבל זבח לא ואי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו מאי אריא חטאת העוף אפי' חטאת בהמה נמי כיון דקניא ליה לכפרה כרידיה דמ"א ת"ש ב' אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו ואחד לשום דבר כשר שחיטתו פסולה הכא במאי עסקינן דאית ליה שותפות בגוה ת"ש ב' דהמטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב הכא נמי דאית ליה שותפות בגוה כתנאי דר' עובד כוכבים שניסך יינו של ישראל שלא בפני עבודת כוכבים אסרו ר' יהודה בן בתירא ור' יהודה בן בבא מתירין אותו מפני שני דברים אחד שאין מנסכין יין אלא בפני עבודת כוכבים ואחד שיכול לומר לו לא כל הימנך שתאסר ייני לאונסי ורב נחמן ורב עמרם ורב יצחק אמרי אפי' למ"ד אדם אוסר דבר שאינו שלו ה"מ כותי אבל ישראל ילצעוריה קא מיכוין ת"ש ב' אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו ואחד לשום דבר כשר שחיטתו פסולה הכא במאי עסקינן ובישראל מומר ת"ש המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב הכא נמי בישראל מומר אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי התרו בו וקבל עליו התראה מאי אמר ליה התיר עצמו למיתה קאמרת אין לך מומר גדול מזה: בתנאי אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות ולא לתוך כלים אבל שוחט הוא לתוך [עוגה של מים יובספינה על גבי כלים] אין שוחטין לגומא כל עיקר אבל עושה גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם לתוכה ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה מיתה לא אמרינן קס ליה דצדכה מיניה כדאמרינן התם וא"ל לא תנא מדמע הוה אמרינן דצדכר מועט לא מייחייב: לאו ב"א במינך שתאסר ייני לאונסי. תימה דמשמע הכא דר' יהודה בן צמירא שרי לזבויי לכל עובד כוכבים שירצה מטעם דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו וצמנ' ע"ז פ' ר' ישמעאל (דף נט: ושם ד"ה אמר) משמע דלא שרי לזבויי אלא לההוא עובד כוכבים דנסכיה דמיניה מיימי ראייה אהא דקאמר התם האני עובד כוכבים דנסכיה לחמריה דישראל אע"ג דאסור בהנאה למשקל דמי מההוא עובד כוכבים דנסכיה בן דמקל' קלייה וי"ל דהכי מיימי התם כיון דר' יהודה בן צמירא שרי לזבוייה לכל עובד כוכבים שירצה לרבנן נמי דפליגי עליה שרי לזבוייה לההוא עובד כוכבים דנסכיה: בישראל מומר. פי' צקונטרס דה"ה דהוה מצי לאוקומי דאית ליה שותפות בגוה כדאוקי' לעיל וקשה דא"כ אמאי חזר והקשה קושיות שכבר תירן אלא נראה דאף על גב דאית ליה שותפות בגוה אכתי איכא למימר לזעוריה קמייתין: ה"בא נמי בישראל מומר. להנך אמוראי הוה מצי למימר דהניזקין (גיטין דף נב:). מנסך היינו שגגע צו: אין שוחטין לתוך הגומא. אומר רבינו תם דהיינו גומא נקיה דנראה כמקבל דם לעבודת כוכבים וקשה דאם כן בלא עושה לו מקום חוץ לגומא [איכא תקנה לנקר חלרו ולפיכך טוב ליהרר מלשחוט אפילו לתוך גומא שאינה נקיה: ובשוק לא יעשה כן. אע"ג דאמר רב (שבת דף סד:). כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור היינו כמו שזכרנו בהמה אבל לא כנגד העם שאם היו רואים אותו עושה כן צניעה היה שם חשד כמו שזכרנו אבל כאלו הרואה שעושה צביתו אומר לנקר חלרו הוא עושה [ומייהו צירושלמי יש דהך משנה פליג. אדרב מההיא ונראה שאין הש"ס שלנו סובר כן מדלל דהקשה ממתניתין לרב כמו שהקשה מווג שצלואר ומשני תנאי היא צפרק במה אשה (שם דף סד:). וכל הנזה דפריך לרב צפ"ק דמסקת ע"ז (דף יב:). מי שנתפזרו לו מעותיו לפני עבודת כוכבים ויש לו קוץ דרגלו ומשני להו קאמר צירושלמי דפליגי אדרב והא דאמר צפרק אע"פ (מכובות דף ס:). לינור שעלו צו צקדשים צבצת ממעכו דרגלו צניעה צבצת ואינו חושש בההוא נמי מודה רב דלא שייך שם חשד דהא מדאורייתא שרי למעכו לכתחלה צבצת:

שיטה מקובצת

אין ועוד שיכול לומר לו אפי' ניסכו בפני עבודת כוכבים: [א] וקשה דאי' בלא עושה לו מקום חוץ לגומא לנקר חצירו איכא תקנה ולפיכך:

רבינו גרשום

מהו דתיבא כיון דקניה ליה כו': ואי אמרת אין אדם אוסר דבר שאינו שלו אפי' חטאת בהמה [נמי]. הא לא מצי אסר הכחן שאינו שלו: המטמא והמדמע. כלומר טימא טהרותיו של חבירו מדמע חולין של חבירו עם תרומה שהפסידו ממנו שתרומה אינה ראויה לישראל: והמנסך. כלומר שניסך יינו לעבודת כוכבים אבל ישראל לעצור קא מיכוין ואין אסור: התרו בו וקבל התראה מהו. כלומר את אמרת דישראל לעצור קא מיכוין [והיאך הדין אם] התרו בו אל תנסך לעבודת כוכבים שאם אתה עושה כן חייב מיתה אתה: קבל התראה. ואמר אני יודע אעפ"כ אני עושה מהו יכול לאסור אי לא: